

Електронні ресурси:

Панченко, О. Без них ніяк і нікуди! Гід головними мостами Києва. [Електрон.ресурс] / О. Панченко // ТиКиїв. [сайт]. – Текст. та граф. дані. – Київ, 2025. Режим доступу: <https://tykyiv.com/vulici/bez-nikh-niiak-i-nikudi-gid-po-golovnikh-mostakh-kiieva/> – Дата публікації: 29.08. 2023. – Дата перегляду: 11.08.2025.

Петрівський міст. Історія. [Електрон.ресурс] // Київ. Від минулого до майбутнього. [сайт]. – Текст. та граф. дані. – Київ, 2025. Режим доступу: <https://kyivpastfuture.com.ua/petrivskiy-mist-istoriya/> – Дата публікації: 17.04. 2020. – Дата перегляду: 11.08.2025.

Малишевський, І. Про що змовчав академік. 50 років тому відійшов у вічність Є. О. Патон [Електрон.ресурс] // Дзеркало тижня [сайт]. – Текст. та граф.дані. – Київ, 1994-2018. – Режим доступу: https://zn.ua/ukr/SOCIUM/pro_scho_zmovchav_akademik_50_rokiv_tomu_vidiyshov_u_vichnist_eo_paton.html Назва з екрана. – Дата публікації: 08.07. 2003. – Дата перегляду: 11.08.2025.

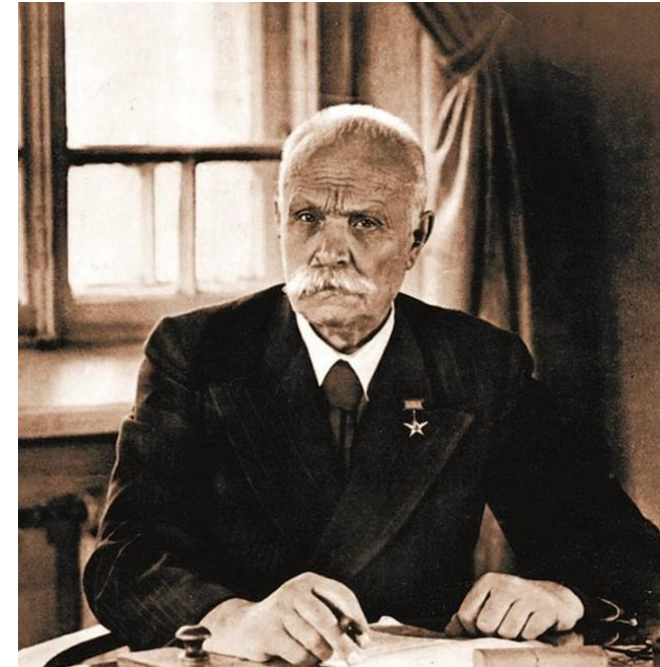
Петушкова, М. Міст кохання та смерті в Маріїнському парку. [Електрон.ресурс] // Kievinform. Життя столиці [сайт]. – Текст. та граф. дані. – Київ, 2025. Режим доступу: <https://kievinform.com/archives/5085> – Дата публікації: 23.05. 2019. – Дата перегляду: 11.08.2025.

Фоміна, Н. Євген Патон. Маєстро зварювання. [Електрон.ресурс] // Міська спеціалізована молодіжна бібліотека [сайт]. – Текст. та граф. дані. – Київ, 2007-2024. Режим доступу: <https://msmb.org.ua/biblioresursi/bibliografiya/osobistosti/e-paton-150r/> Дата перегляду: 11.08.2025.

*Міст імені імператриці
Марії Федорівни*

Відділ культури Дніпровської районної
у місті Києві держадміністрації
Централізована бібліотечна система
Дніпровського району
Бібліотека імені О. Олесья

Євген Оскарівч Патон: маєстро зварювання і мостобудування

Бібліографічна довідка
Київ, 2025

Шановні читачі!

Пропонуємо Вашій увазі бібліографічну довідку присвячену 155-річчю від дня народження Євгена Оскаровича Патона – засновника української школи мостобудування і першого керівника Інституту електрозварювання АН України, автора понад 93 праць у сфері зварювання, проєктанта 50-ти

клепаних і 100 зварних металевих мостів, заслуженого діяча науки України, професора і академіка.

... «Я знаю, що дає найбільшу радість. Це вміння поставити собі нехай маленьку, але самостійну мету і наполегливо домагатися її досягнення. Знати, чого ти хочеш досягти в житті, – велике щастя. Мій вибір був зроблений твердо: я буду будувати мости», – з автобіографічних нотаток вченого.

Довідку складено 1 березня 2025 року в алфавіті авторів чи назв книг з фондів бібліотек імені О. Олеся та ЦРБ імені П. Тичини.

Рекомендовано для широкого кола читачів.

Склав та підготував до друку О. Л. Шаян.

© Бібліотека імені О. Олеся, м. Київ

Телефон для довідок: 292-70-35

Адреса бібліотеки: проспект Л. Каденюка, 19/30

e-mail: oolesia@i.ua

За три місяці до Другої світової війни Патону присудили Сталінську премію першого ступеня. Для найновішого лауреата це була цілковита несподіванка, оскільки Академія наук України його кандидатури не висувала. Солідний грошовий еквівалент – 100 тисяч рублів. Академік по одному викликав до себе найактивніших учасників розробок і спитав номери їхніх ошадних книжок. Для чого це розпитувати директора в інституті було не прийнято...

Сліди історії

Поряд з нинішніми київськими мостами можна побачити сліди історії. Поряд з мостом метро -- фундаменти Миколаївського ланцюгового мосту. Поряд з мостом Патона, серед Дніпра – трикутна скеля, увінчана металевим птахом – один з фундаментів Наводницького мосту. А поряд з Дарницьким мостом – зруйновані бики, споруджені 1870 року. Лише на Подільсько-Воскресенському залізничному мості збереглися старі опори, зведені на початку ХХ століття.

Джерела:

Абліцов, В. Патон Борис / В. Абліцов // Київ. Енциклопедія. – Київ : «Видавництво Фенікс», 2016. – С.148-149.

Абліцов, В. Патон Євген / В. Абліцов // Київ. Енциклопедія. – Київ : «Видавництво Фенікс», 2016. – С.149-150.

Династія Патонів / Нац. акад. наук України, АПНУ, АМН України, Українська акад. Наук // Київський літопис ХХІ століття. Визначні імена та підприємства України. – Київ: ВЦ МЕТР, 2001. – С. 434-439.

Скляренко, В. Патон Євген Оскарович / В.Скляренко, Т. Харченко, О.Очкурова, І. Рудичева // 100 знаменитих людей України. – Харків : «Фоліо», 2005. – С.337-342.

Метод і шов Патона

У 1939 році вчений із групою учнів і співробітників Інституту створює метод швидкісного автоматизованого зварювання під шаром флюсу. Пізніше ця технологія у науковій літературі і практиці буде називатись «метод Патона». У січні 1942 р. технологію було вдосконалено. В дію ввели установки для автозварювання бортів танка, так званий «шов Патона». Майже все життя Євген Оскарівч Патон творив в Україні. У Києві він жив у квартирі №21 по вул. Тимофіївській, 11 Нині Михайла Коцюбинського. Лінія життя видатного мостобудівника та винахідника технології надміцного зварювання закінчилась.

12 серпня 1953 року. 5 листопада цього року відбулось відкриття мосту імені Є.О. Патона. Довжина мосту – 1543 м, складається він з 26 прольотів, ширина проїжджої частини – 21 м. Всі балки змонтовані за

допомогою електрозварювання, а при монтажі пролітних блоків зроблено 10 668 швів. Міст Патона був включений Американською академією зварювання в список видатних інженерних споруд.

На честь Євгена Оскарівча Патона названий астероїд 2727 р. «Патон» (Paton), відкритий 22 вересня 1979 р. М. С. Черних.

Технічні завдання

У записках, які Патон роздавав в інституті як завдання підлеглим, була ціла градація звернень.

Якщо перед ім'ям по батькові стоїть «шановний», це означало: роботою цілком задоволений.

Якщо просто ім'я по батькові – задоволений, але не дуже.

Якщо ж сухо: «тов. такумсь-то», то результатами не задоволений зовсім.

Євген Оскарівч Патон народився 5 березня 1870 року в Ніцці, Франція. Його батько був консулом Російської імперії, в минулому гвардійським полковником, капітаном лейб-гвардії кінно-піонерного дивізіону, а потім військовим інженером. Мати видатного вченого – Єкатерина Дмитріївна Шишкова була донькою штабс-ротмістра. Дід – Петро Іванович Патон, генерал від інфантерії і сенатор. Батько був лютеранського сповідання, мати – православного. Всього в родині Патонів було семеро дітей: п'ять братів і дві сестри.

Початкову освіту Євген Патон отримував із вчителями, які приходили для уроків на консульську віллу. За традицією всі сини в роді закінчували Пажеський корпус. Там на той час вже навчалися його старші брати. Після цього хлопчика віддали до сьомого класу реальної гімназії у Штутгарті. Далі – навчання у Саксонському королівському вищому технічному училищі у Бреслау. Нині – м. Вроцлав, Польща. Деякий час Патон служить молодшим феєрверкером 4-ї батареї 33-ї артилерійської бригади. Її зимові квартири містилися по вулиці Жилянській, Київ. І знову продовження навчання. На цьому етапі – інженерно-будівельний факультет Дрезденського політехнічного інституту, що славився своєю мостобудівною школою. 8 січня 1893 року в місті Ніжині, Чернігівська область, попри запеклу протидію батька, двадцятирічний Патон одружується із Євгенією Миколаївною Кисельовською. Вона була старша за нього на 19 років.

«1894 рік. Я почав працювати на кафедрі Дрезденського політехнічного інституту і досить швидко освоївся зі своїм новим становищем. На найбільшому мостобудівельному заводі Гуттехофнунгсх'ютте у Штеркграді у січні 1895 р. мені довірили робочий проєкт шосейного мосту та інші конструкторські роботи з мостів».

Наступного року Євген Оскарівч був зарахований на 5-й курс Інституту інженерів шляхів сполучення у Санкт-Петербурзі.

«За вісім місяців довелося підготуватися до здачі іспитів з 12-ти предметів і виконати 5 серйозних випускних проєктів».

Через дев'ять років, попрацювавши на багатьох ділянках залізниці, 34-ти річний Патон на запрошення ректора Київського політехнічного інституту професора Зворикіна очолює кафедру мостобудування КПІ.

Того ж року, на замовлення київської міської влади Євген Патон спроектував міст, що з'єднує Хрещатий парк із Царським садом, нині

– Маріїнським парком.

«Спочатку висувався проєкт пройти цей земельний масив тунелем. Таке рішення здалося мені нецікавим, нудним. Цей чудовий куточок Києва можна було прикрасити легким, красивим мостом. Надзвичайно привабливо він виглядав би на тлі безмежних дніпровських далей і чудових київських парків. Я запропонував зробити на схилі глибоку виїмку і перекрити її легким пішохідним мостом з серпоподібними ажурними фермами».

Після зведення моста, через два роки, Патон стає деканом інженерного відділу КПІ. У 1909-11-х роках за його проєктом будується Мухранський міст через Куру в Тифлісі, який замінив збудовану 1882-го року інженером Гагеймайстером паромну переправу.

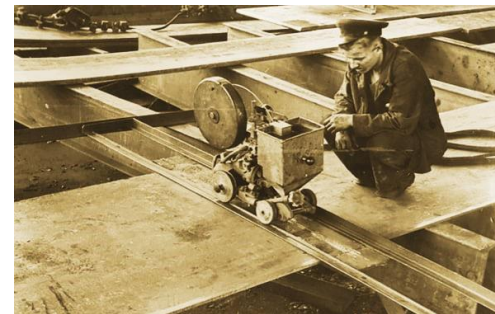
У роки Першої світової війни за проєктом професора Євгена Оскарівича Патона і його студентів як складову прокладеного від околиць Києва до Гавані Північного залізничного кільця, було побудовано міст імені імператриці Марії Федорівни. Інша назва об'єкта – Петрівський міст. Він проліг над Рибальським островом та через звужену частину Труханова острова поблизу перешийку з Муромцем.

8 лютого 1916 року Євген Оскарівич одружується вдруге. Його дружина – Наталія Вікторівна Будде, дочка генерала від інфантерії Віктора Еммануїловича Будде та Олександри Павлівни Будде, випускниця Фундуклеївського інституту. Наталія була

молодша за Євгена на чотирнадцять років. Вони познайомились у Києві. У другому шлюбі народилися двоє синів: Володимир та Борис Патони. Під час громадянської війни в Україні Є. Патон не залишив Києва, переживши в ньому численні переходи української столиці з рук до рук.

З кінця 1920-х починається новий період діяльності Патона – робота в галузі технології зварювання. У 1925 р. за його проєктом був відновлений Миколаївський ланцюговий міст Чарльза Виньйоля. Технічні параметри мосту було осучаснено -- з цього моменту він міст імені Євгенії Бош. Через чотири роки ще одне інженерне досягнення – відновлено залізничний міст з Подолу до Воскресенської слобідки. Цього ж року організує у системі ВУАН при кафедрі інженерних споруд першу в СРСР Електрозварювальну лабораторію. 2 лютого 1933 р. Президія ВУАН, у цей час Патон вже академік, приймає рішення про організацію Інституту електрозварювання. А 1 січня 1934 р. засновується перший у світі спеціалізований центр з проведення наукових та інженерних робіт в галузі зварювання. Євген Оскарівич

Патон стає директором даного Інституту. Одночасно академік викладає у Київському будівельному технікумі залізничного транспорту – нині Київський транспортно-технологічний коледж.